Werken aan het hart van de samenleving

‘Hier zit alles in, wat TBI kan en is.’

De pui rechtsachter wordt doorgebroken. Zo krijgt gebouw H straks weer een verbinding met de Statenpassage.

Dit mega-artikel bestaat uit vier afzonderlijk leesbare verhalen:

VERHAAL 1 — DE SCOPE
VERHAAL 2 — NIEUWE TECHNIEK IN EEN EEUWENOUD PAND
VERHAAL 3 — EERLIJK EN OPEN SAMENWERKEN
VERHAAL 4 — EN NU GÁÁN

VERHAAL 1 — DE SCOPE

Een megaproject is het, de renovatie, verduurzaming en verbouwing van ons Haagse Binnenhof. Alles wat we bij TBI in huis hebben aan kennis, vakmanschap, ervaring en techniek zit erin. Maar het is ook een even mooi verhaal over onze verbondenheid met de maatschappij. Immers, als er nou iets middenin de samenleving en de belangstelling staat – met stevige wortels in de geschiedenis van ons land – is het wel het Binnenhof. Nu de voorbereidingen gedaan zijn, begint de uitvoering op stoom te komen. Daar heeft iedereen naar uitgekeken. Het Binnenhof van TBI in vier deelverhalen.

Werken aan het hart van de democratie

De renovatie van het Binnenhof in Den Haag is één van de meest complexe en impactvolle bouwprojecten van de eeuw. Het Binnenhof is niet alleen het oudste, nog in gebruik zijnde regeringsgebouw ter wereld. Het is ook de oogappel van Den Haag, een enorme publiekstrekker en niet te vergeten: het politieke en democratische hart van Nederland. Al eeuwenlang is dit de plek waar alle belangrijke beslissingen voor Nederland worden genomen. Het domein van belangrijke regeringsfunctionarissen en -organen, zoals onze Eerste en Tweede Kamer, de Raad van State, het 'torentje van de premier' en het Ministerie van Algemene Zaken. Dit is de plek waar Prinsjesdag wordt gevierd en journalisten elke dag onze politici bevragen.

— De noodzaak

Het zat eraan te komen: het 'multi-complex' Binnenhof voldeed niet meer aan de eisen van nu – laat staan die van morgen. Elektrische installaties waren verouderd, de brandveiligheid voldeed niet meer en klimaatinstallaties waren inefficiënt. Smalle gangen, lage plafonds, slechte isolatie en ontoereikende ventilatie: het zorgde voor een oncomfortabele werkomgeving voor onze volksvertegenwoordigers en ook de veiligheid voldeed niet meer aan de moderne eisen.

De Tweede Kamer besloot tot een integrale renovatie, met behoud van de monumentale waarden. Let wel: we hebben het dan over een complex van 90.000 m^2, opgebouwd uit verschillende laagjes geschiedenis, tot wel 800 jaar terug. Het megaproject is voor de renovatie in drie percelen 'geknipt'. TBI renoveert één van de percelen, de grootste: het Tweede Kamercomplex, in totaal ongeveer 70.000 m^2. Om een idee te geven: dat is in vierkante meters ongeveer zeven keer de Markthal in Rotterdam. Het Tweede Kamercomplex bestaat uit het monumentale gebouw J (het voormalige departement van Justitie), de plenaire zaal van de Tweede Kamer (gebouw N) en allerlei andere gebouwen inclusief de nieuw te bouwen publieksentree aan de Hofplaats.

— De eer

Op 24 juli 2020 werd de samenwerkingsovereenkomst getekend tussen opdrachtgever Rijksvastgoedbedrijf en de TBI-combinatie. In die combinatie neemt J.P. van Eesteren alle constructieve bouwactiviteiten en het integrale projectmanagement voor zijn rekening, Croonwolter&dros alle technische installaties en Nico de Bont de restauratiewerkzaamheden van de

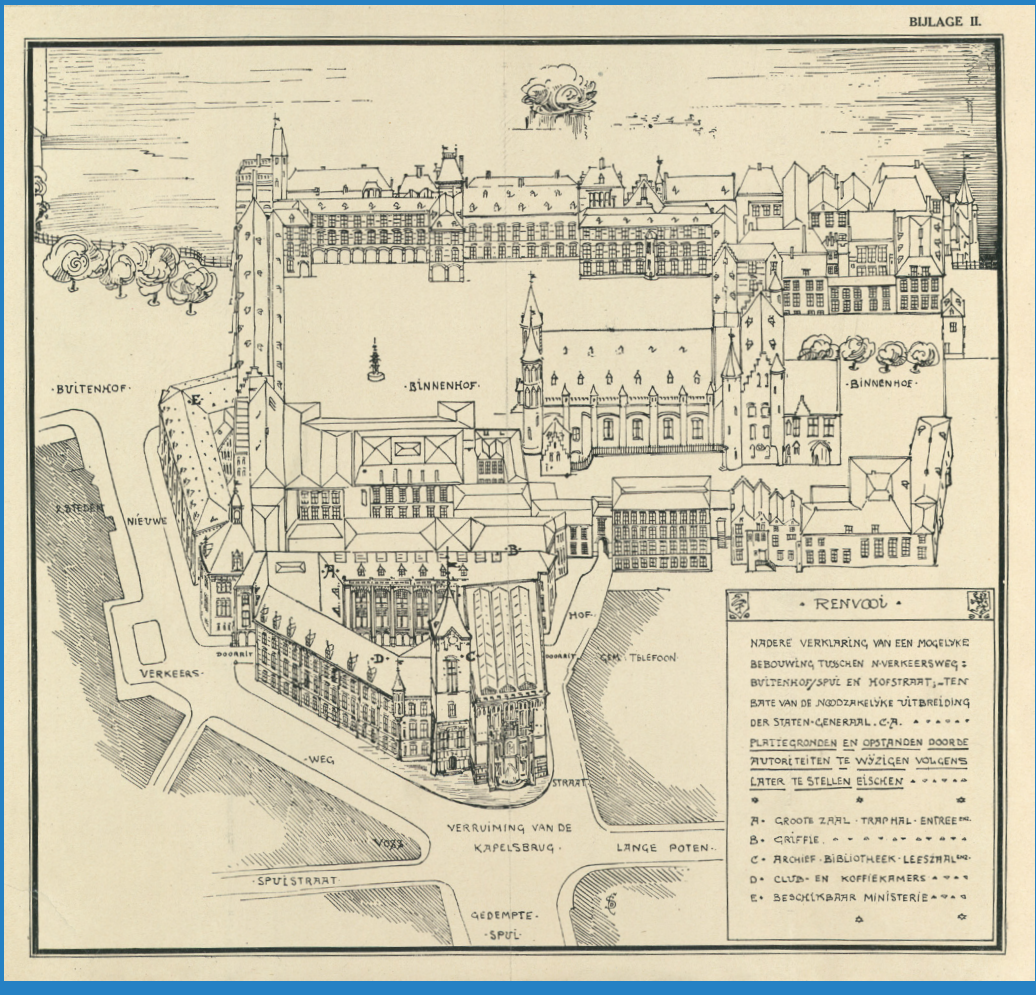

Plattegrond uit 1909, die een mogelijke bebouwing tussen Buitenhof en Spui en Hofstraat weergeeft, ten bate van een ‘noodzakelijke uitbreiding der Staten-Generaal’.
Bron: Haags Gemeentearchief.

rijksmonumenten. Aan de keuze voor TBI is geen Europese aanbesteding voorafgegaan, omdat veel details van het Binnenhof niet openbaar mochten (en mogen) worden in verband met de staatsveiligheid.

Dat TBI werd gevraagd was dus een hele eer, vertelt Marco Peppel, directievoorzitter van J.P. van Eesteren: “Wij kregen op een gegeven moment een telefoontje van het Rijksvastgoedbedrijf over een toen nog geheim project. Waarom we werden gevraagd is in de eerste plaats de integrale scope van TBI. We hebben alles in huis. Eerder hebben we met dezelfde drie TBI-ondernemingen het Paleis Huis ten Bosch gerenoveerd, het onderkomen van koning Willem-Alexander en koningin Maxima, dus dat gaf vertrouwen.

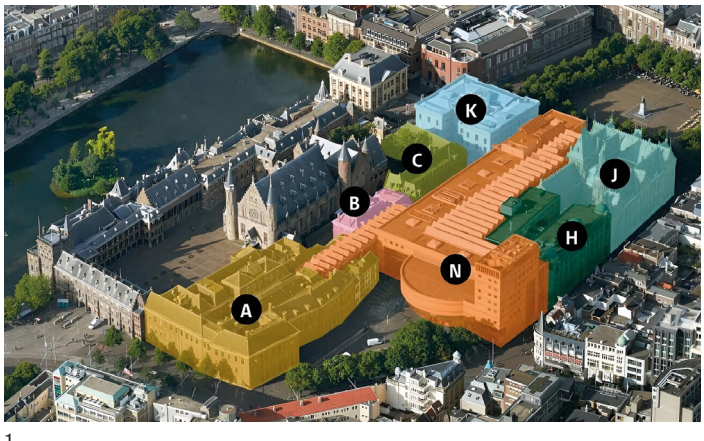

1

2

3

1 Op het Binnenhof wordt onder meer gewerkt aan:

Gebouw A het Nieuw Stadhouderlijk Kwartier, de Landsdrukkerij, het Pompgebouw, het Hofpoortgebouw, de Hofpoort en het Voorzitterskwartier.

Gebouw B het Comptoir-Generaal, het Schepelhuis en het Goudsmidskeurhuis.

Gebouw C een latere uitbreiding van het Ministerie van Koloniën.

Gebouw K het voormalige Ministerie van Koloniën.

Gebouw H het voormalige Hotel Central.

Gebouw J is het voormalige Ministerie van Justitie.

Gebouw N nieuwbouw van de Tweede Kamer uit 1992.

2 Sterk staaltje steigerbouw bij Gebouw A aan het Buitenhof; door de ‘zwevende’ constructie van de steiger blijft de transportroute vrij.

3 De kelder van gebouw J, het voormalige Ministerie van Justitie, tegenwoordig onderdeel van de Tweede Kamer.

Maar het is en blijft natuurlijk een ongelofelijke eer om hiervoor uitgenodigd te worden. Dat gevoel vind je terug bij iedereen die hier aan het werk is, van de timmerman en de steenhouwer tot en met de proces- en de bouwplaatsmanager. Tegelijkertijd zijn we heel voorzichtig en zéér zorgvuldig. Dit project ligt maatschappelijk gezien onder een vergrootglas – iedereen kijkt over onze schouders mee – en terecht. We hebben het hier immers over het hart van onze democratie en het belastinggeld van alle Nederlanders.”

— De historie op een voetstuk

Iedereen die je erover spreekt, is het erover eens: een onmisbare expertise bij deze opgave ligt bij Nico de Bont, bij het in ere houden en herstellen van de monumentale en historische waarde van de panden. Alleen bij de nieuwe publieksentree[1] is ‘onze restaurateur’ niet (direct) betrokken. In alle andere gebouwen binnen de TBI-scope spelen monumentale en historische waarden wel een grote tot zeer grote rol.

Boudewijn de Bont, directievoorzitter van Nico de Bont: “Gebouw J is voor ons het meest uitdagende gebouw. Het is echt een ‘Gesamtkunstwerk’, gemaakt door vele vaklieden, ontwerpers en kunstenaars. Het is nog grotendeels in oorspronkelijke staat. Met veel stijlkamers, hoogwaardige afwerkingen, prachtige terrazzovloeren en monumentale trappenhallen. Een geweldige opgave voor ons.”

— Schipperen met installaties

Ondertussen moeten onze oude regeringsgebouwen én de nieuwe publieksentree natuurlijk wél publieks- en gebruikersvriendelijk, comfortabel, veilig en toekomstbestendig worden gemaakt. Met name daar komt de expertise van Croonwolter&dros om de hoek kijken.

Directeur Mark van Wordragen: “Onze rol als technisch dienstverlener zit diep in de ruggengraat van het gebouw. We realiseren en integreren alle essentiële gebouw gebonden installaties: alles wat nodig is om mensen op het Binnenhof veilig en prettig te kunnen laten werken. Nu en in de toekomst. Dat doen we in een complex van ongeveer 3.500 ruimten, waarvan er geen enkele hetzelfde is. Elke kamer vraagt maatwerk. Zichtbare techniek is vaak geen optie. Je kunt je voorstellen dat bij het ontwerpen van deze gebouwen in het verleden ook geen rekening gehouden is met ruimte die de installaties van nu vragen. Onze uitdaging is dan ook om de benodigde moderne installaties onzichtbaar in te passen, zonder concessies te doen aan prestaties.”

[1] Zie verhaal 4: En nu gáán.